

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce (co se nehodí, škrtněte): ~~diplomová~~ / bakalářská

Posudek (co se nehodí, škrtněte): vedoucího / ~~oponenta~~

Práci hodnotil(a) (u externích hodnotitelů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Michal Polák, Ph.D.

Práci předložil(a): Michaela Fialková

Název práce: Vědomí a subjektivní zkušenost: Filosofické základy vědy o subjektivní zkušenosti

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Práce v úvodu deklaruje, že „by měla popsat a pomoci porozumět pojmu vědomí. Jak a kdy vzniklo.“ (s. 1) O otázce jak a kdy vědomí vzniklo však nepojednává. Jejím hlavním cílem je pojednat o pojmech „vědomí“, „subjektivní zkušenost“ a „sebeuvědomování“. Autorka deklaruje úsilí postupovat systematicky a nikoli historicky. Tento záměr je bezesporu hodnotný, avšak cíl považuji za splněný pouze částečně a to se značnými rozpaky. Práce je bohužel mnohem spíše pojmovým chaosem než solidním pojednáním o významech pojmu vědomí.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Práce bohužel vykazuje prakticky identické nedostatky jako předchozí, v červnu obhajovaná verze. Od obhajoby tehdy autorka ustoupila s tím, že na práci neměla dostatek času, ale že ji opraví a předloží k srpnovému termínu a obhajovat bude v září 2015. Je pro mě velice překvapivé, že autorka práce se mnou text opět nekonzultovala a dokonce se rozhodla, že mě o záměru odevzdat práci k podzimním SZZ nebude informovat. Hodnotím tedy text, který jsem neměl možnost jakkoli korigovat.

Již na titulních stranách lze nalézt nepravdivý údaj o dosažených titulech oponenta. Osobně to nepovažuji za nijak pohoršující, ale spíše to svědčí o preciznosti celé práce. Poděkování ve mně budí větší rozpaky. Za co studentka děkuje právě mně, to opravdu netuším.

Práce doznala určitých změn co do struktury – přibily kapitoly o vztahu mysli a mozku (2.6), spánku a snění (2.7), kapitola o filosofických teoriích (2.4.1) a kapitola 4. Sebevědomí. Naopak byla odstraněna důležitá kapitola o stavovém vědomí a vědomí bytosti. Oproti původní verzi byly některé pasáže vypuštěny, jiné naopak zařazeny. Ty, jež zůstaly, však nevykazují známky zlepšení oproti původní verzi. Jinak je ale třeba konstatovat, že práce během prázdnin neležela ladem, i když výsledek je stále rozpačitý. Základní rozvržení práce je, až na drobnější nedostatky, které jsme mohli odstranit společnými konzultacemi, logické a smysluplné. Autorka čerpá z relevantní literatury, seznam literatury je pro bakalářskou práci bezpochyby dostačující jak co do kvality zdrojů, tak i co do rozsahu.

Záporných rysů práce je opět celá řada a v podstatě je lze rozdělit do následujících kategorií:

- 1) Formulační problémy – autorka má značné potíže zformulovat text bez věcných, gramatických i stylistických chyb. Často se zdá, že autorka tématu příliš neporozuměla. Snaží se pomoci si sekundární literaturou, ale parafrázuje nepřesně, bez hlubší znalosti věci. Výsledkem je pak text, který se obtížně čte (natož koriguje) a nemá jednotnou myšlenkovou linii. Je spíše souborem útržků, poznámek k tématu. Gramatická stránka textu také nepřispívá k jeho kvalitě.
- 2) Rozsah témat – práce diskutuje o celé řadě témat, které sice do teorií vědomí bezesporu patří, ale je o nich pojednáváno velmi povrchně. V práci tak převažují obecné formulace, které mohou vyznít pravdivě pouze za předpokladu, že bude text dostatečně sevřený a věcný. To se bohužel neděje.

Pokusím se představit několik konkrétních příkladů věcných pochybení. Popíši tak o něco podrobněji v podstatě to, co jsem již napsal v předchozím posudku. Hned na počátku (v úvodu) autorka píše, že dalším důležitým faktorem vědomí je subjektivita. Co je však tím prvním? Z textu se zdá, že je to vědomí. Vědomí by pak bylo faktorem vědomí, což nedává smysl. Jinde zase píše: „Je zde popsán vývoj sebeuvědomování na základě vývoje.“ (s. 1) O jaký vývoj se jedná? Na s. 4 uvádí, že pocítování bytí je anglicky „sensed deing“, což pravděpodobně nemyslí vážně. Nebo ano? Častým nešvarem je odkazování na autory, kteří jsou však autorkou citováni z druhé ruky. Podle autorky také platí, že „spánek patří mezi základní pojmy vědomí.“ To také myslíte vážně?

Autorka v jednom momentu píše, že „dvě varianty vědomí se mnohokrát za vteřinu navzájem propojují“ (s. 6). Z textu však není zjevné, jaké varianty má na mysli. Popis Damasiova chápání core consciousness je tak velmi nejasný. Na téže straně a bez dalšího na čtenáře vyskočí pojem kválie, který není vysvětlen a nezapadá do tématu dané strany.

Terminologicky jde do značné míry o pojmový nepořádek. Co jsou „zdrojové buňky“, „stavové buňky mozkového kmene“, „korkové zóny“? Některé překlady jsou bohužel až zábavné.

Abraham Maslow je nejvýznamnějším představitelem, avšak není řečeno čeho. V textu je tato nejasná formulace zařazena na úvod kapitoly 2.5 Pojem vědomí v neurovědě. Maslowa však rozhodně nelze považovat za představitele (a už vůbec ne významného) výzkumu vědomí v neurovědě. Autorka zjevně směřuje k jinému cíli, ale pak je třeba text odpovídajícím způsobem přeformulovat.

Zcela nesrozumitelná je pak kapitola 2.5.1 Mozková kůra a mozkový kmen. Také se domnívám, že řada nejasných formulací bez srozumitelného sémantického obsahu je způsobena nedostatečným porozuměním původnímu cizojazyčnému textu. Ovšem i recepce do češtiny přeložených zdrojů je zpravidla velmi slabá.

Kapitola 4 Sebeuvědomování bohužel vůbec nepopisuje toto téma (vyjma posledního krátkého odstavce).

Za celkem zdařilou považuji kapitolu věnovanou filosofickým teoriím vědomí. V ní se vyskytují zcela přesné, věcné pasáže, které se dobře čtou. Velmi pěkně je kupříkladu zpracováno Searlovo chápání vědomí (kap. 2.4.2). Autorka zde pracuje s primárními zdroji, recipuje je korektně a výsledný text podle toho také vypadá. Tato kapitola by mohla být jakýmsi vzorem, jak by měla vypadat celá práce. Solidní je i zpracování kapitoly 3.2 Daniel Dennett, avšak ve stávající podobě se do práce o vědomí příliš nehodí. Mezi ostatními filosoficky orientovanými pasážemi však najdeme i text s nedostatky, které jsem uvedl výše. Nemá smysl, abych je všechny vyjmenovával (autorce mohu poskytnout komentář k celé práci jak v elektronické, tak i v osobní formě). Za nejzávažnější považuji věcně nesprávná tvrzení k monismu, panpsychismu i jiným koncepcím.

Ocenit mohu, že autorka se nezalekla práce s cizojazyčnou literaturou, a tam, kde jí skutečně rozumí, je též schopna uvedené názory velmi solidně reprodukovat.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Autorka v textu nejednotně používá termín filosofie jednou se *s*, jindy se *z*. Má problémy s předložkovými vazbami (např. s. 4 – „stupně rozednívání od plného stavu vědomí“. Příkladů by bylo možno uvést skutečně mnoho.), s osobními zájmeny, stane se, že větě chybí sloveso. Text obsahuje řadu překlepů vyskytujících se již v původní verzi (např. „kulturní“ místo „kulturní“ – s. 4, „Býývají“ – s. 5, „univerzity v Iowa City“ místo v Iowa City a mnoho a mnoho dalších, např. s. 13, 14, 16 a jinde), což ve mně potvrzuje dojem, že autorka po sobě práci nečetla ani v této upravené variantě. To dokládá i skutečnost, že některé věty se vyskytují dvakrát a to těsně za

sebou (např. s. 3 dole). První údaj o citovaném zdroji v poznámkovém aparátu by měl být úplný, ostatní pak mohou být zkrácené.

Autorka uvádí nejednotně autory, na něž v práci odkazuje. První výskyt vlastních jmen (Freud, Damasio, Searle) uvádí bez křestních jmen, ale kupříkladu Dennetta zapisuje od samotného počátku jako Daniela Dennetta, Barse jako Bernarda Barse. Nepřepisuje přesně názvy děl (např. Revonsuova kniha nese název *Consciousness: The Science of Subjectivity*, nikoli *Consciousness: The Science of Subjectivity Psychology*).

V práci též není dostatečně a řádně odkazováno na použité zdroje (např. s. 5). Například na s. 18, citace s číslem 46 neodkazuje na uvedené strany v Revonsuovi. Na některé přejaté texty není odkazováno vůbec – např. pasáže na s. 8, věnované pojmu energie.

Seznam literatury obsahuje řadu formálních pochybení: text není jednotně naformátován (např. název časopisu v položce 23 není kurzivou; dále kurzivou mají být označeny názvy sborníků nebo časopisů, ale nikoli názvy statí – viz např. položka 19, 21, 23; citacím občas chybí některé údaje – např. počet stran v položce 21, 23), seznam není abecedně řádně seřazen (položky 4 a 5). Přepřpracované vydání knihy F. Koukolíka se jmenuje *Já. O mozku, vědomí a sebeuvědomování* (nikoli *O mozku, vědomí a sebeuvědomování*).

Cizojazyčné resumé neprošlo jakoukoli korekturou, což se v tomto případě rozhodně mělo stát. Má podobné nedostatky jako celý text, navíc z hlediska anglické gramatiky je zcela nevyhovující.

Text dokonce ani není zarovnan do bloku. Je třeba konstatovat, že všem těmto formálním pochybením bylo možno předejít, pokud by autorka práce konzultovala.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce je popisná a v podstatě velmi povrchní. Informace jsou skládány jako do encyklopedie, navíc často nesourodě, a vyvolávají otazníky po kontinuitě výkladu.

Domnívám se, že autorka si zvolila příliš obtížné téma. Díky této volbě spolu s nedostatečným potenciálem a především asi neochotou na tématu tvrdě pracovat dosáhla výsledku, který ve mně budí stejné rozpaky jako minulá verze. Pokud však je skutečnou příčinou jejich potíží napsat kvalitní text zaměstnání, je třeba napříště dobře rozvážit, čemu dát přednost.

V případě, že práce nebude obhájena a autorka bude mít zájem na ní ještě pracovat a znovu ji předložit k posouzení, bych spíše doporučoval, aby zvolila jiného vedoucího práce.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Práci hodnotím jako nevyhovující.

Datum: 31. 8. 2015

Podpis:

